

Troslærekongregationen - Vatikanets omdrejningspunkt¹

Troslærekongregationen står bag planerne om at give utilfredse anglikanere mulighed for at søge om optagelse i Den katolske Kirke. Op gennem tiderne har kongregationen spillet forskellige roller, men dens nuværende position berettiger den til sit gamle øgenavn, *la suprema*

Af Robert Mickens²

Troslærekongregationen står bag planerne om at give grupper af utilfredse anglikanere mulighed for at søge optagelse i Den katolske Kirke. Op gennem tiderne har troslærekongregationen spillet forskellige roller, men med dens nuværende position er den sit gamle øgenavn *la suprema*³ værdig.

Pave Paul VI ændrede i midten af 1960'erne kongregationens navn fra Sanctum officium til Congregation pro doctrina fidei (Troslærekongregationen) og reviderede kongregationens regler som svar på biskopperne fra det 2. Vatikanerkoncils ønske om at "omstrukturere og modernisere"⁴ hele den romerske kurie.

To år forinden havde kardinalen af Köln, Josef Frings, under koncilets anden session kritiseret Sanctum officiums' metoder, som ifølge ham "på mange måder ikke er tidsvarende, skader Kirken og har et dårligt ry hos mange mennesker". Et almindeligt skudsmål blandt denne tids kritikere var, at Sanctum officium arbejdede under hemmelige former. Den aften bad pave Paul VI kardinal Frings om at komme med ændringsforslag til Sanctum officium, hvilket kardinalen gjorde tre dage senere med hjælp fra tre teologiske rådgivere. En af dem var Josef Ratzinger, en 36-årig præst fra München, som kardinalen havde taget med til koncilet som sin personlige teologiske rådgiver.

¹ Artikel oprindeligt trykt i The Tablet den 14. november 2009, www.thetablet.co.uk

² The Tablets korrespondent i Rom

³ Dvs. "den vigtigste"

⁴ Christus Dominus, nr. 9

I løbet af de 46 år, der er gået siden kardinal Frings holdt sin mindeværdige tale, har hans *peritus*⁵ avanceret fra at være universitetsprofessor til paveembedet som Benedikt XVI. Josef Ratzinger fungerede i kort tid som ærkebiskop af München, men det er især gennem hans 23 år som præfekt for Troslærekongregationen, at han har haft indflydelse på fortolkningen af Kirkens doktriner og disciplin, samt måden Troslærekongregationen fungerer i dag.

Den instans, vi i dag kalder Troslærekongregationen, blev grundlagt af pave Paul III i 1542, blot tre år inden koncilet i Trident⁶ gik i gang med at formulere et ambitiøst program som modsvar på den protestantiske reformation, herunder at genoplive katolske doktriner og skikke. Paul III kaldte den nye instans for Den hellige romerske og universelle Inkquisition og dens opgave var at forsvare troen mod vranglære og at fordømme skismatikere. Efter blot få år begyndte den også med at dømme i moralske spørgsmål og fra 1571 overvågede den Vatikanets indeks over forbudte bøger. Der skulle gå mere end 300 år før pave Pius X ændrede inkquisitionen til Sanctum Officium.

Efter pave Paul VIs reformer blev Troslærekongregationen mindre optaget af doktrinære fejl blandt ikke-katolikker til fordel for at overvåge katolikkers kontakter med sådanne personer. Dette satte naturligvis ikke et punktum for den flere hundrede år gamle praksis med at undersøge og vurdere teologiske skrifter – også med ekskommunicering, hvis det var nødvendigt. Dette arbejde er fortsat en ukendt side af Troslærekongregationens virke ligesom kongregationens rolle som ”vagthund” indenfor Vatikanet.

Den apostolske konstitution *Regimini ecclesiae universae* fra 1967 ved hvilken Paul VI omorganiserede den romerske kurie, ændrede Troslærekongregationens beføjelser. Før 2. Vatikanerkoncils reformer havde Sanctum officium øgenavnet ”la suprema” blandt alle kuriens afdelinger og blev ledet af paven selv. Reformen fra 1967 foreskrev, at den nye Troslærekongregation skulle overvåges af en præfekt (som skulle være kardinal) ligesom det skete i de øvrige kongregationer. *Regimini ecclesiae universae* gav desuden Statssekretariatet en mere fremtrædende rolle (Paul VI havde arbejdet dér størstedelen af sin tid som præst), og den fik til opgave at samordne og overvåge den romerske kuries arbejde. Troslærekongregationens rolle syntes at være formindsket, men dog kun for en kort periode.

I 1988 fik Troslærekongregationen flere beføjelser gennem pave Johannes Paul IIs apostolske konstitution *Pastor bonus*, som i praksis gav kongregationen vetoret over arbejdet i Vatikanets øvrige afdelinger. ”Dokumenter, som publiceres af andre afdelinger inden for den romerske kurie, er genstand for [Troslærekongregationens] be-

⁵ Teologisk rådgiver

⁶ 1545-63

dømmelse for så vidt de berører trosmæssige eller moralske spørgsmål”, står der i artikel 54. Troslærekongregationen var på sin side kun underkastet pavens vurdering.

Den nye lovgivning skulle sikre, at alle dokumenter fra Vatikanet var læremæssigt korrekte, hvilket dog resulterede i en del gnidninger. I de efterfølgende år blev tekster nogle gange blevet forsinket, ændret eller blev skrinlagt på grund af uoverensstemmelser. Det er heller ingen hemmelighed, at en afdeling som Det Pavelige Råd for Interreligiøs Dialog har haft problemer med Troslærekongregationen omkring fortolkningen og implementeringen af nogle af 2. Vatikanerkoncils belæringer på områder, der berørte dets arbejde.

Generelt fra Troslærekongregationen haft det sidste ord i redigeringen af forskellige dokumenter, men den har også været proaktiv ved at udgive egne dokumenter for herigennem på en mere magtfuld og autoritativ måde at markere grænserne for doktrinær og teologisk ortodoksi. Et sådan eksempel er dokumentet *Dominus Iesus* fra 2000, som fortolker teksterne fra 2. Vatikanerkoncil om Kirkens natur og dets forhold til andre trossamfund og religioner på en mere snæver måde end de andre afdelinger i Vatikanet gjorde det. Dette oprørte mange protestanter og ikke-kristne, der opfattede dokumentet som triumferende i forhold til andre trossamfund. *Dominus Iesus* var imidlertid ikke udfærdiget for at støde andre trossamfund; det var tænkt som en rettesnor for katolikker.

Troslærekongregationens seneste dokument – udkommet under pave Benedikt XVI's pontifikat – viser med tydelighed, at kongregationen, som det også forsøgte det med udgivelsen af *Dominus Iesus*, har indtaget en ny og mere energisk rolle i fortolkningen af det 2. Vatikanerkoncils ånd og koncilets vigtigste dokumenter. I juni 2007 udkom en tekst om Kirkens doktriner, som på markant vis prøver at fremhæve konklusionerne i *Dominus Iesus* og give en snævrere fortolkning af den dogmatiske konstitution *Lumen gentium* gennem at hævde, at Den katolske Kirke under ledelse af paven i Rom er ”den ene sande Kirke”. Dokumentet ”En doktrinær kommentar til visse aspekter af evangeliseringen” udkom i december og opridser synspunkter fremsat i *Dominus Iesus*, men dets primære ærinde er at advare katolske undervisere og missionærer imod religiøs pluralisme, som Kirken anser for at være en form for relativisme, der skader dens mission med udbredelse af troen.

Yderligere to dokumenter bør nævnes i denne sammenhæng. Det første er pave Benedikts *motu proprio*, *Summorum pontificum* fra 2007, der tillader en universel og næsten ubegrænset brug af den Tridentinske messe. Teksten, der teknisk set er et paveligt dokument, blev produceret af embedsmænd ved Den pavelige Kommission Ecclesia Dei – forbindelseskantoret mellem den tidligere skismatiske Lefebvrebevægelse og andre neo-tridentinske grupper. Ecclesia Dei blev for nyligt lagt ind under Troslærekongregationens autoritetssfære. Det andet og nyeste dokument er den apostolske konstitution *Anglicanorum coetibus*, som opridser procedurene for en

kollektiv indtræden af grupper af anglikanere i Den katolske Kirke. Disse bestemmelser er udarbejdet af en komité under Troslærekongregationen på foranledning af pave Benedikt.

Troslærekongregationen ledes ligesom de øvrige romerske kongregationer af en præfekt (kardinal William Levada fra USA), en sekretær (ærkebiskop Luis Ladaria Ferrer S.J. fra Spanien) og en andensekretær (fader Damiano Marzotto Caotorta fra Italien). I ledelsen sidder også en præst, fader Charles Scicluna fra Malta, der fungerer som 'promotor iustitiae'. Disse fire embedsmænd, som kaldes superiorer, råder over godt tyve medarbejdere, alle præster på nær to. Dertil har de et teknisk personale bestående af lægfolk og ordenssøstre.

Den 73-årige kardinal Levada, tidligere ærkebiskop af San Francisco, var ansat i Troslærekongregationen fra 1977 til 1982 inden han blev udnævnt til biskop. Han er en af de 16 medarbejdere i kongregationen, som har efteruddannet sig i Rom.

Syv af medarbejderne er eksperter i kanonisk ret, to i bibelsk eksegese. Seks har arbejdet i Vatikanets diplomati. 13 er europæere hvilket betyder, at prælater fra det "gamle kontinent" udgør næsten 62 procent af alle medarbejdere. Tre personer kommer fra Sydamerika, to fra USA og to fra Afrika. Den indiske kardinal Ivan Dias, der er den eneste medarbejder fra Asien, har mange års erfaring i det pavelige diplomati og har været præfekt for Propaganda Fide siden 2006. 13 medlemmer står i spidsen for forskellige kontorer i Vatikanet, og otte har i dag ansvaret for et bispedømme. Blandt de 21 medarbejdere er det kun seks, der aldrig har fungeret som 'ordinarius loci'⁷. Medarbejderne er mellem 55 og 79 år; de flest er dog over 65 år.

Medlemmerne deltager ikke i Troslærekongregationens daglige arbejde, som foregår under diskretion og konfidentialitet. I samme ånd som dets tidligere præfekt, kardinal Josef Ratzinger, er det sjældent, at kongregationens embedsmænd giver interviews eller udtaler sig til journalister. Personalet rådes stærkt til at lade arbejdsrelaterede opgaver blive på kontoret og "lækager" tolereres ikke. Selv konsulenterne sværger om ikke at afsløre hemmeligheder ligesom superiorerne ikke videregiver baggrundsmateriale. De diskuterer heller ikke undersøgelser af teologiske dokumenter eller giver detaljer om igangværende undersøgelser forud for udgivelsen af nye dokumenter. Fortrolighed og diskretion er stadig hædersbegreber for Troslærekongregationen.

Pave Benedikt XVI benytter i stigende grad Troslærekongregation, som han selv har stået i spidsen for, som redskabet for de vigtigste initiativer under sit pontifikat. Undersøger man det nærmere ser det ud som om han aldrig har sluppet roret i kongregationen. Med udnævnelsen til pave i 2005 blev paven atter den virkelige leder af Troslærekongregationen.

⁷ Den lokale kirkelige myndighed